

Studiju programmas raksturojums

Akadēmiskā maģistra studiju programma “Uzturzinātne”

2015./2016. akadēmiskais gads

1. Studiju programmas nosaukums, iegūstamais grāds, profesionālā kvalifikācija vai grāds un profesionālā kvalifikācija, mērķi un uzdevumi.

Studiju programmas nosaukums: akadēmiskā maģistra studiju programma “Uzturzinātne”.

Iegūstamais grāds: veselības zinātņu maģistra grāds uzturzinātņē.

Studiju programmas **mērķis**: sagatavot kvalificētus uzturzinātnes speciālistus, kuri ir ieguvuši padziļinātas teorētiskās un metodoloģiskās zināšanas, pētniecības iemaņas un spēj patstāvīgi veikt zinātniskās pētniecības darbu uztura, pārtikas, bioķīmijas, pārtikas ķīmijas un toksikoloģijas jomā, kuri spēj analizēt, kritiski izvērtēt un ģenerēt jaunas idejas un alternatīvas pieejas uzturzinātņē sabiedrības veselības veicināšanai un ar uzturu saistīto slimību aizkavēšanai, lai realizētu Pasaules Veselības organizācijas, Eiropas Savienības un Latvijas uzturpolitikas mērķus.

Studiju programmas **uzdevums ar A moduļu kursiem** ir dot maģistrantiem iespēju iegūt pamatzināšanas uzturzinātņē, pārtikas zinātņē, veselības zinātņē un teorētiskās un metodoloģiskās zināšanas zinātniski pētnieciskā darbā:

- sniegt padziļinātas zināšanas par uztura zinātnes fundamentālajiem principiem, par zinātniski pamatotu uztura prioritāro nozīmi veselības nodrošināšanā visā dzīves cikla garumā;
- dot iespēju apgūt mūsdienīgas un efektīvas metodes uztures un vielmaiņas novērtēšanai dažādu vecuma grupu cilvēkiem;
- dot zināšanas par pārtikas produktu un uzturvielu sastāvdaļām to ķīmisko uzbūvi, pārvērtībām pārstrādes un uzglabāšanas laikā, un par to daudzuma noteikšanas metodēm;
- sniegt zināšanas par vielu maiņas un tās regulācijas molekulārajiem pamatiem, par mūsdienu ģenētisko sasniegumu un bioķīmijas pielietojumu uzturzinātņē.
- sniegt zināšanas par atsevišķu pārtikas produktu ražošanā pielietojamām tehnoloģijām un biotehnoloģijām (ĢMO), par pārtikas produktu ražošanā izmantoto piedevu un uztura bagātinātāju raksturojumu un izmantošanas iespējām un par pārtikas produktu kvalitātes un drošuma rādītāju nodrošināšanas iespējām.
- sniegt zināšanas par sievietes uztura īpatnībām visa mūža laikā;
- dot zināšanas par starptautiskām prasībām vesela bērna uzturam dažādos bērnības periodos, par ārstniecisko uzturu biežāko bērnu slimību gadījumā;
- dot izpratni par makro un mikro uzturvielu nozīmi fiziskajās aktivitātēs un par iespējām ietekmēt dažādus fizioloģiskus sarežģījumus garīgajās slodzēs ar uzturu;
- dot izpratni par uztura ietekmi uz vecu cilvēku veselības stāvokli;
- atklāt uztura nozīmi mutes veselības nodrošināšanā;
- iepazīstināt ar dažādiem uztura izraisītiem imunoloģiskiem un ģenētiskiem traucējumiem, to iemesliem un diagnostiku;

- iepazīstināt ar zinātniski pamatotu medicīniskā uztura ārstēšanas metodi klīnikā hronisku slimību gadījumos;
- iepazīstināt ar zinātniski pamatotiem medicīniskā uztura pielietošanas pamatprincipiem, izmantojamajām metodēm, ārstnieciskajiem līdzekļiem akūtu saslimšanu gadījumos;
- iepazīstināt ar uztura psiholoģijas īpatnībām pacientiem ar neirotiskiem, uzvedības un depresīviem traucējumiem;
- iepazīstināt ar svarīgākajām sabiedrības veselības atziņām, veselības un slimību biežuma mērīšanas metodēm, epidemioloģisko pētījumu veidiem;
- iemācīt studentiem vispārīgās statistikas, varbūtību teorijas un matemātiskās statistikas pamatjēdzienus un metodes;
- sekmēt studentus integrēt dažādos kursos iegūtās zināšanas un iemaņas uztura jomā, lai varētu izprast un attīstīt pārtikas un uztura politikas eiropeisku pielietojumu, īpašu uzmanību pievēršot tās attīstībai Latvijā;
- sekmēt studentu profesionālo un individuālo iemaņu un kompetences attīstību zināšanu izmantošanai veselīga uztura izglītībai dažādās populācijās.

Uzdevums ar B daļas izvēles kursiem ir dot iespējas maģistrantiem ar atšķirīgām iepriekš iegūtajām zināšanām apgūt nepieciešamās priekšzināšanas (1. semestrī izlīdzinošie kursi), lai nodrošinātu iespēju pilnvērtīgi apgūt A modulos (cilvēka fizioloģija un uzturs, uzturs cilvēka mūža laikā, klīniskā uzturzinātne) ietvertos pamatkursus, un kursus, kuri nodrošina pamatpriekšmetu dziļāku apguvi, veidojot izpratni par atsevišķajām zinātnes jomām, to savstarpējo saistību medicīnisku problēmu risināšanā, kurus maģistrants izvēlas atbilstoši profesionālajām interesēm un saistībā ar izvēlēto maģistra darba tēmu:

- pilnveidot studentu lasīšanas, rakstīšanas un runas iemaņas uz specialitātes leksikas bāzes;
- iepazīties ar dažādām operāciju sistēmām un darbu multimediju vidē; padziļināta biroja programmu pakešu izmantošana; informācijas meklēšana un atlase, izmantojot vispasauls tīmekļa dažādas pārlūkprogrammas;
- iegūt zināšanas par pārtikas piedevām un uztura bagātinātājiem, to lietošanas un izplatīšanas kārtību;
- iegūt zināšanas par ūdeni kā pārtikas būtisku sastāvdaļu;
- apgūt zināšanas par mikroorganismiem, to nozīmi pārtikas produktu ražošanā un bojāšanās izraisīšanā;
- sniegt padziļinātas zināšanas skābekļa atvasinājumu, brīvo radikāļu, kā arī antioksidantu un esenciālo mikroelementu bioķīmijā;
- sniegt informāciju par sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumu funkcionēšanu;
- sniegt informāciju par pārtikas produktu iepakojumu;
- iepazīstināt studentus ar uztura izraisīto alerģijām, diagnostikas metodēm un terapijas pamatprincipiem;
- iepazīstināt studentus ar ģenētiskiem un iegūtiem faktoriem, kas nosaka ēstgribu, uztura uzņemšanu un ķermeņa svara regulāciju, par nervu un endokrīno sistēmu mijiedarbību smadzenēs;
- iepazīstināt studentus ar lipīdu vielmaiņas traucējumiem un metabolo sindromu;
- dot izpratni par uztura terapiju jeb diētām un izvērtēt uztura būtisko nozīmi slimību profilaksē;
- iepazīstināt studentus ar medicīnas ētikas pamatprincipiem;
- dot zināšanas par aptaukošanos (etioloģija, klasifikācija, ietekme uz veselību un dzīvildzi) un par aptaukošanās ārstēšanas metodēm;
- padziļināt izpratni par profilakses pamatprincipiem, profilakses programmu plānošanu un realizēšanu sekmējot situācijas uzlabošanu sabiedrības veselības un uztura jomā.

2. Studiju programmā paredzētie studiju rezultāti.

Kopējās (LLU, LU, RSU) akadēmiskās maģistra studiju programmas “Uzturzinātne” paredzētie studiju rezultāti.

Zināšanas. Studiju programmas apguves rezultātā studējošie zinās:

- par uztura un pārtikas politikas attīstības gaitu Latvijā un Eiropā, kā arī pasaulē;
- par uzturvielu daudzuma nodrošināšanu cilvēkam atkarībā no fiziskās aktivitātes, fizioloģiskā un veselības stāvokļa; par bioķīmisko procesu cilvēka organismā;
- par uztures un vielmaiņas novērtēšanas metodēm un šo metožu nozīmi uzturvielu deficīta agrīnā atklāšanā;
- par uztura uzņemšanas, gremošanas un pamatsubstrātu izmantošanas funkciju konkrētos regulācijas mehānismos;
- par ģenētisko sasniegumu un bioķīmijas pielietojuma iespējām uzturzinātnē;
- par epidemioloģisko pētījumu plānošanas paņēmieniem, veselības aprūpes sistēmas funkcionēšanu, veselības datu ieguves avotiem un dažādu problēmu noskaidrošanai veicamo pētījumu uzbūves pamatprincipiem;
- par attīstības tendencēm uztura zinātnē, tostarp par jauno pārtiku un ģenētiski modificētu pārtiku;
- par pārtikas piedevām, pārtikas nekaitīgumu un kvalitātes sistēmu pārtikas aprītē.

Prasmes. Studiju programmas apguves rezultātā studējošie spēs:

- efektīvi plānot uztura un pārtikas politiku (ieviešana, monitorings, novērtēšana u. c.);
- izmantot iegūtās zināšanas, lai kritiski izvērtētu enerģijas un uztura rekomendētās vērtības un vadlīnijas Latvijā un Eiropā;
- sekmēt veselīga uztura pamatprincipu ieviešanu, tā veicinot slimību profilaksi;
- izvēlēties un pielietot dažādas zinātnisko pētījumu metodes faktisko problēmu risināšanā analizēt un interpretēt pētījuma rezultātus maģistra darbā;
- argumentēt ieteiktos uztura un veselības riskus dažādās jaunās situācijās un izveidot stratēģijas individuālai zināšanu apguvei un ilglaicīgai uztura zinātnes akadēmiskai attīstībai;
- izprast pārtikas produktu sastāvdaļu bioķīmiskās, fermentatīvās un ķīmiskās pārvērtības, izmantojot teorētiskās atziņas par vielas uzbūvi;
- izstrādāt un ieteikt dažādām cilvēku grupām zinātniski pamatotu sabalansētu diennakts uzturu;
- ieteikt pareizu un sabalansētu uzturu dažādiem sievietes dzīves periodiem; izprast izmaiņas organismā novecošanas procesā, uztura vielu uzsūkšanos, metabolismu audos;
- izprast mutes nozīmi uztura uzņemšanā, gremošanas un uzsūkšanās procesā;
- izprast uztura nozīmi imūndeficīta un ģenētisko traucējumu korekcijā un profilaksē;
- modificēt medicīnisko uzturu hronisko slimību slimniekiem, balstoties uz apgūtajiem zinātnes atzinumiem par hronisko slimību cēloņiem, rašanās mehānismiem, klīniku, ārstēšanas pamatprincipiem;
- modificēt medicīnisko uzturu akūtās situācijās, balstoties uz apgūtajiem zinātnes atzinumiem par akūtu stāvokļu etioloģiju, malnutricijas mehānismiem, klīniku, ārstēšanas pamatprincipiem;

- apstrādāt mērījumu rezultātus un anketēšanas datus, veikt vienkāršāko statistisko hipotēžu pārbaudi un izveidot savu datubāzi;
- analizēt un izvērtēt jaunāko informāciju un tendences pārtikas produktu ražošanā, tirgū un šo produktu pielietojamību uzturā veselības veicināšanai;
- veikt epidemioloģiskus un socioloģiskus pētījumus, identificēt un novērtēt ar uzturu un ēšanas paradumiem saistītos riska faktorus, veikt to analīzi un izteikt priekšlikumus stāvokļa uzlabošanai (tie, kuri izstrādā maģistra vai kursa darbus par minētiem jautājumiem, var to izpildīt);
- plānot un vadīt pētījumus uzturzinātnē, sekmējot maģistra studiju beigušo speciālistu zinātnisko konkurētspēju pasaules un Eiropas uzturzinātņu jomā;
- turpināt akadēmisko izglītību (doktorantūrā) veselības zinātnes specialitātē;
- strādāt ar uztura un pārtikas jautājumiem saistītās izglītības iestādēs.

Kompetences. Nobeidzot studijas, varēs pamatot un risināt jautājumus un problēmas, kas saistītas ar uztura un pārtikas zinātne.

Absolvents var strādāt par uzturzinātnes un pārtikas speciālistu: zinātniskās institūcijās, klīnikās, dažāda tipa slimnīcās, rehabilitācijas centros, sabiedrības veselības institūcijās, profesionālā sporta komandā, reportieris/eksperts uztura jautājumos plašsaziņas līdzekļos, pārtikas tirgvedības speciālists, pārtikas produktu eksperts, veselības veicināšanas speciālists, eksperts normatīvo dokumentu izstrādē pārtikas jomā, patērētāju aizsardzības speciālists.

2. Uzņemšanas noteikumi (īpaši norāda prasības, uzsākot studiju programmu). Ja studiju programmu paredzēts īstenot svešvalodās, ir noteikta reflektantu svešvalodu zināšanu pārbaude. Norādīt RSU mājaslapas saiti uz pieejamo informāciju.

Studējošo uzņemšana notiek saskaņā ar RSU Senātā apstiprinātiem uzņemšanas noteikumiem attiecīgajam akadēmiskajam gadam un ārējiem normatīvajiem aktiem. Saskaņā ar Ministru kabineta 2006. gada 10. oktobrī pieņemto MK noteikumu Nr. 846 “Noteikumi par prasībām, kritērijiem un kārtību uzņemšanai studiju programmās” 3. punktu līdz kārtējā gada 1. novembrim izstrādā, apstiprina un publisko (arī mājaslapā internetā) uzņemšanas noteikumus studiju programmās (turpmāk – uzņemšanas noteikumi) nākamajam akadēmiskajam gadam.

Uzņemšanas tehniskā gaita ir izstrādāta un aprakstīta RSU Procesa aprakstā Nr. 7 “Studentu servisa pakalpojumu nodrošinājums” 7.1. punktā.

RSU reflektanti elektronisko pieteikšanos veic interneta vietnē <http://www.rsu.lv/studiju-iespejas/uznemsana>.

Saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem Nr. 36 “Iepriekšējā izglītībā vai profesionālajā pieredzē sasniegtu studiju rezultātu atzīšanas noteikumi” personai ir tiesības vērsties RSU ar iesniegumu par iepriekšējā izglītībā vai profesionālajā pieredzē iegūto zināšanu, prasmju un kompetenču atzīšanu augstskolas īstenotā studiju programmā vai tās daļā.

Lēmumu par iepriekšējā izglītībā un profesionālajā pieredzē sasniegtu studiju rezultātu atzīšanu pieņem augstskolas izveidota Iepriekšējā izglītībā vai profesionālajā pieredzē sasniegtu studiju rezultātu atzīšanas komisija. Tās tiesības, pienākumus, veidošanas nosacījumus, kā arī iepriekšējā izglītībā vai profesionālajā pieredzē sasniegtu studiju rezultātu atzīšanas procedūras specifiskos nosacījumus ietver “Nolikums par iepriekšējā izglītībā vai profesionālajā pieredzē sasniegtu studiju rezultātu atzīšanu Rīgas Stradiņa universitātē”.

Lai tiktu sākta sasniegtu studiju rezultātu atzīšana, studiju rezultātu atzīšanas komisijai jāiesniedz: iesniegums; dokumenti, kas apliecina iepriekšējā izglītībā vai profesionālajā pieredzē sasniegtos studiju rezultātus; bankas maksājuma uzdevums par veikto maksājumu.

Iesnieguma izskatīšana un lēmuma pieņemšana notiek mēneša laikā kopš iesnieguma saņemšanas.

Maģistra studiju programmā “Uzturzinātne” tiek imatrikulēti LR pilsoņi, personas, kurām ir LR nepilsoņa pase, un personas, kurām ir izsniegta pastāvīgās uzturēšanās atļauja Latvijā un ja viņi ir speciālisti ar augstāko profesionālo izglītību medicīnā vai zobārstniecībā, bakalaura vai maģistra grādu bioloģijā, ķīmijā, vides zinātnēs, veselības zinātnēs (māšzinībās, sabiedrības veselībā, ergoterapijā, fizioterapijā, rehabilitoloģijā), farmācijā, pārtikas ķīmijā, bioķīmijā, pārtikas tehnoloģijā, sporta pedagoģijā un veselības izglītībā, veterinārmedicīnā un citās radniecīgās nozarēs.

Programmas mērķauditorija ir valsts pārvaldes institūciju (Zemkopības, Veselības, Labklājības, Vides, Ekonomikas, Izglītības un zinātnes ministrijas) un to pārraudzībā esošo iestāžu darbinieki, pārtikas rūpniecībā un tirgvedībā iesaistītās personas; veselības, izglītības un sociālās aprūpes speciālisti; dažādu nozaru veselības aprūpes speciālisti; patērētāju tiesību aizsardzības aktīvisti; dažādu nozaru speciālisti, kuru zinātniskās intereses ir saistītas ar veselības zinātni, uzturzinātni un pārtikas zinātni.

Ieskaītšana studiju programmā notiek konkursa kārtībā. Līdz 2010./2011. akadēmiskajam mācību gadam studentu imatrikulēšana programmā notika pēc pārbaudījuma testa dabaszinātnēs rezultātiem atbilstoši Augstskolu likumam un vadoties pēc uzņemšanas noteikumiem programmas īstenošanā iesaistītajās augstskolās:

1. tika sastādīta iestājpārbaudījumu komisija, kurā ietilpst LLU, LU un RSU pārstāvji, kuru apstiprināja augstskolu atbildīgās struktūras;
2. iestājpārbaudījumu materiālus (jautājumus un vērtēšanas kritērijus) sagatavoja komisijas priekšsēdētājs; iestājpārbaudījumu materiālus apstiprināja LLU, LU un RSU mācību prorektori;
3. iestājpārbaudījumu organizēja iestājpārbaudījumu komisija; iestājpārbaudījums notika saskaņā ar grafiku (sadarbības augstskolām savstarpēji vienojoties);
4. ja pretendentu skaits bija lielāks par budžeta vietu skaitu (katrā augstskolā 10 vietas), notika konkurss, ņemot vērā iestājpārbaudījuma rezultātus, katra augstskola savā augstskolā imatrikulēja pirmos 10 reflektantus, kuri bija ieguvuši maksimālo punktu skaitu, un tikai tad (ja grupa nebija nokomplektēta) tika dota iespēja sadarbības augstskolā neiekluvušajam pretendentam;
5. pierēģistrēšanās studijām notika saskaņā ar katrā augstskolā pastāvošiem noteikumiem;
6. ar iestājpārbaudījumā iegūto vērtējumu un konkursa rezultātiem reflektanti varēja iepazīties augstskolu mājas lappās un attiecīgajās fakultātēs.

Kopš 2011./2012. akadēmiskā gada (LLU kopš 2010./2011. gada) pretendentes studijām programmā imatrikulē pēc vidēji svērtās atzīmes iepriekšējās izglītības diplomā. To organizē katras augstskolas studiju serviss.

Kopš 2012./2013. akadēmiskā gada katra augstskola veido savu iestājpārbaudījumu komisiju.

LU un LLU 2014./2015. akadēmiskajā gadā pretendentes studijām izvēlējās pēc vidēji svērtās atzīmes iepriekšējās izglītības diplomā un pēc pārrunu rezultātiem.

Ņemot vērā, ka pēdējo četru gadu laikā ir nemainīgi augsts pretendente konkurss uz studiju programmu (3–4 pretendenti uz vienu vietu), no 2013./2014. gada RSU pretendenti uz studijām kārtu iestājpārbaudījumu – raksta eseju.

Iestājpārbaudījumā tiek ņemts vērā:

- studiju programmas izvēles motivācija;
- darba pieredze pētniecībā – bakalaura darba izstrādē izmantotās metodes un iegūtie rezultāti;
- reflektanta uzturzinātnes zināšanu pašnovērtējums;

- uzstāšanās ar referātu zinātniskās konferencēs, sabiedrību un veselības aprūpes speciālistus izglītojošos semināros u. c.;
- stažēšanās ārzemju augstskolās un pētniecības institūcijās;
- paredzamās maģistra darba tēmas aktualitāte un atbilstība aktuāliem uzturzinātnes pētījumu virzieniem;
- maģistra darba iestrāde (piemēram, literatūras pētījumi par interesējošo problēmu u. c.).

3. Studiju programmas plāns (studiju kursu un studiju moduļu saraksts un to apjoms kredītpunktos, sadalījums pa studiju programmas obligātās, ierobežotās izvēles vai brīvās izvēles daļām, norādot to apjomu kredītpunktos, īstenošanas plānojumu).

Studiju programma “Uzturzinātne” ir sagatavota atbilstoši noteikumiem par valsts augstākās izglītības standartu un likumam par augstāko izglītību, kā arī Eiropas augstākās izglītības telpas veidošanas rekomendācijām, atbilstoši Lisabonas konvencijai un Boloņas deklarācijai, kā arī saskaņota ar universitāšu (LLU, LU, RSU) stratēģiju 2010.–2020. gadam. Studiju kursu apjoms ir izteikts kredītpunktos (KP), kuri tiek uzskaitīti par katru apgūto studiju kursu, ja par to ir saņemts pozitīvs vērtējums. Starpaugstskolu akadēmiskās maģistra studiju programmas “Uzturzinātne” saturs atbilst “Noteikumiem par valsts akadēmiskās izglītības standartu”.

Akadēmiskās starpaugstskolu maģistra studiju programmas “Uzturzinātne” apjoms ir 80 KP: ilgums: 4 semestri – pilna laika klātienes studijas. Maģistra studiju programmu veido A daļas kursi, kuri sadalīti pa septiņām tēmām (moduļiem), un B daļas izvēles kursi, kursa darbs un maģistra darbs. Studiju programmā ir jānoklausās visi A un izvēlētie B daļas kursi, sekmīgi jānokārto eksāmeni, jāsaņem un jāaizstāv studiju priekšmetos paredzētie patstāvīgie darbi, kursa darbs un maģistra darbs. Maģistra darba izstrādei ir paredzēts viens semestris.

Par vienu moduli students saņem 4–10 KP. Maģistra studiju programmas kopējais apjoms ir 80 KP, tai skaitā 44 KP A daļai, 14 KP B daļai, 2 KP kursa darba izstrādei un 20 KP maģistra darba izstrādāšanai un aizstāvēšanai.

Programmas A daļā apkopotie moduļi savukārt sastāv no atsevišķiem studiju kursiem. Katrā modulī ir apvienoti studiju kursi atbilstoši moduļa tematikai, lai nodrošinātu nepieciešamo teorētisko zināšanu apguvi atsevišķās disciplīnās.

Studiju plānā ietverti studiju moduļi (un tiem atbilstošo A un B studiju kursu) apguve tiek nodrošināta saskaņā ar studiju programmas plānu, kurš ir izveidots, lai ar atšķirīgām zināšanām imatrikulētiem studējošiem būtu iespēja pirmajā semestrī izlīdzināt savas zināšanas, katram individuāli apgūt tās zināšanas, kas nav iegūtas iepriekšējā izglītībā, bet ir būtiskas, lai apgūtu programmu kopumā.

2013./2014. akadēmiskajā gadā visās trīs augstskolās (LU, LLU un RSU) atbildīgo fakultāšu domēs tika apstiprināts un saskaņā ar studiju plānu 1. semestrī sākts īstenot izvēles B kursu (Pārtikas ķīmijas teorētiskie pamati 2 KP), kura nepieciešamību noteica studējošo neapmierinošās zināšanas ķīmijā, kas nenodrošināja sekmīgu Pārtikas ķīmijas un tai sekojoša Biokīmijas kursa apguvi.

2013./2014. akadēmiskajā gadā Programmas padomē sāka Latvijas Sporta pedagogijas akadēmijas kolēģu izstrādāto kursu izvērtēšana, lai spriestu par to lietderīgumu ietvert programmas B izvēles kursus.

2014./2015. akadēmiskajā gadā nav nekādu izmaiņu salīdzinājumā ar 2013./2014. akadēmisko gadu. 2015. gada 20. oktobra ikgadējā Programmas padomes sēdē tiks pieņemts lēmums par LSPA sagatavoto kursu iekļaušanu (vai noraidīšanu) Kopējās akadēmiskās maģistra studiju programmas “Uzturzinātne” studiju plānā un par iespēju ar programmas absolventu līdzdalību papildināt kursus (par uzturu un veselību) uztura sadaļu (diētu izstrādāšanu). 2015./2016. gadā studiju kursu “Uzturs fiziskā un garīgā slodzē” RSU Sporta un uztura katedra pārņēma no LSPA docētājiem un pārdēvēja par “Uzturs un fiziskā slodze”, iesaistot darbā ar studentiem programmas absolventus.

Kopējās (LLU, LU, RSU) akadēmiskās maģistra studiju programmas “Uzturzinātne” studiju plāns pilna laika klātienes studijām.

Modulis Studiju kurss	KP	Pārbaudījuma forma	Semestris			
			1	2.	3.	4.
A daļa						
A1 Uzturs un uzturpolitika	4					
Uzturpolitika un uzturzinātne Medi5034	2	eksāmens	2			
Uztures un vielmaiņas novērtēšana Medi5035	2	eksāmens	2			
A2 Pārtikas un uzturvielu ķīmija	5					
Pārtikas ķīmija PārZ5006	3	eksāmens	3			
Pārtikas produktu uzturvērtība PārZ5007	2	eksāmens	2			
A3 Pārtikas produktu ražošanas pamati	6					
Pārtikas produktu tehnoloģija PārZ5002	2	eksāmens		2		
Jaunā pārtika un ģenētiski modificētie organismi PārZ5003	2	eksāmens		2		
Pārtika un uztura kvalitāte PārZ5004	2	eksāmens		2		
A4 Cilvēka fizioloģija un uzturs	5					
Cilvēka bioķīmija un molekulārā bioloģija Biol5014	2	Eksāmens	2			
Fizioloģisko funkciju regulācija cilvēka organismā Biol5015	3	Eksāmens	3			
A5 Uzturs cilvēka mūža laikā	10					
Uztura regulācijas pamatprincipi sievietēm dažādos dzīves periodos Medi5006	2	eksāmens		2		
Bērnu un pusaudžu uzturs Medi5007	2	eksāmens		2		
Uzturs gados veciem cilvēkiem Medi6001	2	eksāmens		2		
Uzturs un mutes veselība Medi5067	2	eksāmens		2		
Uzturs un fiziskā slodze Medi6002	2	eksāmens		2		
A6 Klīniskā uzturzinātne	10					
Uzturs imūndeficītu un ģenētisku traucējumu profilaksē un ārstēšanā Medi5013	2	eksāmens			2	
Medicīniskais uzturs hronisko slimību ārstēšanā Medi5015	4	eksāmens			4	
Medicīniskais uzturs akūtu slimību ārstēšanā Medi5016	2	eksāmens			2	
Uztura psiholoģija un neirotiskie ēšanas traucējumi Medi5017	2	eksāmens			2	
A7 Sabiedrības veselība un epidemioloģija	4					
Sabiedrības veselība un epidemioloģija MediP007	2	eksāmens			2	
Bioloģiskā statistika Mate5043	2	eksāmens			2	
Kopā (A daļa)	44		14	16	14	

Studiju kurss	KP	Pārbaudījuma forma	Semestris			
			1.	2.	3.	4.
B daļa						
Pārtikas ķīmijas teorētiskie pamati PārZ5021	2	eksāmens	2			
Svešvaloda specialitātē Valo5156	2	eksāmens	2			
Informāciju tehnoloģija DatZ5005	2	eksāmens	2			
Uztura bagātinātāji un pārtikas piedevas PārZ5005	2	eksāmens	2			
Dzeraimais ūdens Ķīmi5005	3	eksāmens	3			
Pārtikas mikrobioloģija Biol5016	3	eksāmens	3			
Cilvēka anatomija Medi5024	3	eksāmens	3			
Skābekļa atvasinājumu un brīvo radikāļu bioķīmiskie aspekti bioloģijā un medicīnā Ķīmi5028	2	eksāmens	2			
Sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumu ražošanas organizācija PārZ5008	2	eksāmens		2		
Patērētājs un pārtikas mārketingš Ekon5030	2	eksāmens		2		
Pārtikas produktu iesaiņošana PārZ5009	2	eksāmens		2		
Bioloģiskās lauksaimniecības pārtikas produkti PārZ5010	2	eksāmens		2		
Uztura nepanesamība un alerģijas Medi5026	2	eksāmens		2		
Metabolais sindroms un medicīniskā uztura terapijas pamatprincipi Medi5036	2	eksāmens		2		
Zinātniski pamatotu profilakses programmu plānošana un novērtēšana Medi5033	2	eksāmens		2		
Uztura uzņemšanas un ķermeņa svara neirobioloģija Medi5027	2	eksāmens			2	
Uzturs slimību profilaksē Medi5031	2	eksāmens			2	
Diēta akūtu un hronisku slimību gadījumā Medi5054	2	eksāmens			2	
Aptaukošanās un tās ārstēšana Medi6003	2	eksāmens			2	
Kopā B daļa (piedāvātais kredītpunktu skaits)	41		19	14	8	
Kopā B daļa (jāizvēlas kredītpunkti skaits)	14		6	4	4	
Kursa darbs PārZ6002	2				2	
Maģistra darbs PārZ6001	20					20
KOPĀ	80		20	20	20	20

4. Studiju programmas praktiskā īstenošana. Izmantotās studiju metodes un formas, tālmācības metožu izmantošana. Vērtēšanas sistēma (izglītības kritēriji un vērtēšanas metodes studiju rezultātu sasniegšanai un novērtēšanai, pārbaudes formas un kārtība).

Studiju programmas izpildes un studiju procesa kvalitātes nodrošināšana ir izvirzīta par vienu no būtiskākajiem Starpaugstskolu akadēmiskās maģistra studiju programmas “Uzturzinātne” akadēmiskā un palīgpersonāla darba uzdevumiem. Studiju kvalitātes nodrošinājums, pirmkārt, ietver darbības, kas attiecas uz akadēmiskā personāla kvalifikācijas paaugstināšanu un piesaisti zinātniski pētnieciskajam darbam. Otrkārt, kvalitātes nodrošinājumam tiek izmantoti tādi instrumenti kā sekošana studējošo sniegumam, programmas realizēšanā iesaistītā akadēmiskā personāla personiskais kontakts ar studējošajiem studiju gaitā. Studiju kvalitātes būtisks elements ir neatkarīga studējošo viedokļa uzklaušīšana gan tikšanās laikā, konsultējot maģistrantus, gan sadarbojoties kursa darbu un maģistra darbu izstrādes laikā. Studiju programmā tiek ievērotas visas prasības, lai nodrošinātu uz studentu centrētu pieeju. Studējošo viedoklis gan par studiju programmu kopumā, gan arī par konkrētajiem pasniedzējiem tiek iegūts, veicot regulāru anketēšanu, kā arī analizējot iegūtos rezultātus un pārrunājot maģistrantu domas ar pasniedzējiem. Arī ekspertu, darba devēju un studiju programmu absolventu viedoklis tiek analizēts studiju gaitas vērtēšanai. Kvalitātes nodrošinājumu studiju programmā nodrošinās arī regulāras akadēmiskā personāla tikšanās un diskusijas “Uzturzinātnes” studiju programmas padomē. Studiju programmas realizēšanas laikā tiek veikts studentu zināšanu vērtējums un kopumā visas studiju programmas novērtējums. Studentu zināšanu novērtēšanas mērķis ir regulāri pārliecināties, vai studiju programma tiek apgūta atbilstoši prasībām un kādā līmenī studenti to apguvuši. Studiju programmas saturs tiek apgūts un novērtēts atbilstoši izvirzītajiem kursa apguves mērķiem. Izvirzītie izglītojošie mērķi ir galvenais pamats, organizējot satura apguvi un novērtējot programmas apguves kvalitāti eksāmenu, praktisko darbu, kursa darba un maģistra darba veidā.

Programmas apguve tiek uzskatīta par sekmīgu, ja tiek izpildīti šādi nosacījumi:

- tiek apgūti kārtējā semestra visi obligātie un izvēles kursi 20 KP apjomā (40 KP vienā akadēmiskā gadā). Vērtējumu par apguves līmeni liek kursa vadītājs atbilstoši kursa aprakstam un izvirzītajām prasībām;
- eksāmens tiek vērtēts 10 ballu sistēmā un tiek ieskaitīts kā nolikts, ja vērtējums ir ne mazāks kā 4 (gandrīz viduvēji), tikai tad students tiek pielaists tālākām studijām un maģistra darba izstrādei.
- pirms maģistra darba izstrādāšanas studenti raksta kursa darbu un aizstāv seminārā, kurā piedalās paši maģistranti un akadēmiskais personāls. Akadēmiskais personāls kopā ar programmas direktoru pieņem lēmumu par sekmīgu kursa darba aizstāvēšanu ar vērtējumu 10 ballu sistēmā; ja vērtējums ir ne mazāks kā 5 (viduvēji), tad maģistrants tiek pielaists maģistra darba izstrādei, ja vērtējums ir mazāks par 5 (viduvēji), tad maģistrants netiek pielaists maģistra darba izstrādei;
- maģistra akadēmiskā grāda iegūšanai tiek izstrādāts, iesniegts un maģistra gala pārbaudījumu komisijas sēdē aizstāvēts maģistra darbs saskaņā ar sadarbības augstskolās spēkā esošajiem maģistra darbu izstrādes un noformēšanas noteikumiem. Maģistra darba sekmīgas aizstāvēšanas gadījumā, ja maģistra darba vērtējums ir ne mazāks kā 5 (viduvēji), maģistrants saņem diplomu, kas apliecina, ka viņš ir ieguvis Veselības zinātņu maģistra grādu uzturzinātnē (skat. pielikuma 17.9.1. punktu). Maģistra darba neaizstāvēšanas gadījumā students saņem rakstisku apstiprinājumu par maģistrantūras kursa noklausīšanos. Maģistra darba neaizstāvēšanas gadījumā to var aizstāvēt atkārtoti atbilstoši LLU, LU un RSU noteikumiem.

RSU Attīstības stratēģija nosaka, ka universitātes vīzija ir sniegt pētniecībā balstītu kvalitatīvu un eksportspējīgu augstāko izglītību. Lai to paveiktu, īstenojams pētniecības darbības virziens, kura ietvaros notiek studiju, klīniskās apmācības un pētniecības organizācijas sasaiste, kura

rezultātā – saskaņā ar Attīstības stratēģiju – tiek iegūtas patentējamas un praktiskas, arī eksportējamas zināšanas. Attiecīgi, arī studiju programmas viens no uzdevumiem ir studiju un pētniecības darba sasaiste, tādēļ docētāji, kuri ir iesaistīti studiju programmas īstenošanā, regulāri īsteno zinātniski pētniecisko darbu, uzstājoties un piedaloties zinātniskās konferencēs Latvijā un ārpus tās, piedaloties zinātnisko darbu un grāmatu izstrādāšanā. Studiju programmas īstenošanā piedalās 40 docētāji, 88 % no tiem ir doktora grāds; 10 profesori, 6 asociētie profesori, 7 docenti, pārējie lektori un stundu pasniedzēji.

Studiju programma tiek īstenota atbilstoši augstskolu materiāli tehniskajai bāzei (auditorijas un laboratorijas ar augstskolās esošo aprīkojumu), papildus: slimnīcas (P. Stradiņa klīniskā universitātes slimnīca, VOVA Bērnu slimnīca Gaiļezers, Rīgas pilsētas 1. slimnīca), rehabilitoloģijas centri, Latvijas Onkoloģijas centrs, zinātniskās pētniecības institūti (LU Mikrobioloģijas un biotehnoloģijas institūts, LU Eksperimentālās un klīniskās medicīnas institūts, Organiskās sintēzes institūts, LU Tirgziņas un kvalitātes vadības institūts, Latvijas Pārtikas un veterinārais dienests, Zemkopības ministrijas pārziņā esošais Latvijas Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskais institūts “BIOR”), Veselības ministrijas Veselības politikas plānošanas departaments. Garants veiksmīgai studiju programmas īstenošanai ir arī augstskolu nodrošinājums ar mācību literatūru un periodiskiem izdevumiem un pieejamība augstskolu bibliotēku tiešsaistes bāzēm, kā arī Eiropas Sociālā fonda (ESF) līdzfinansēto projektu īstenošana dod iespēju dabaszinātņu laboratorijas aprīkot ar starptautiskam līmenim atbilstošu analītisko aparāturu. Akadēmiskā starpaugstskolu maģistra studiju programma “Uzturzinātne” ir pilnveidota ar ESF un Latvijas valsts budžeta atbalstu. Šim nolūkam tika īstenots ESF projekts Nr. 005/0117/VPD1/ESF/PIAA/04/APK/3.2.3.2./0022/0063 “Dabaszinātņu un tehnoloģiju ietilpīgo moduļu izstrāde Latvijas starpaugstskolu maģistru studiju programmai uzturzinātnē” (2005–2008). Projektā tika pilnveidoti un aktualizēti maģistru studiju programmā “Uzturzinātne” ietvertie dabaszinātnes un tehnoloģijas ietilpīgie moduļi. Projekta rezultātā tika pārstrādāti 16 kursi un to 7 metodiskie materiāli, tie ir pieejami e-vidē un drukātā veidā, 10 kursi ir pieejami angļu valodā. Kursu pārstrādāšanā kā eksperti piedalījās attiecīgo kursu vadošie LLU, LU un RSU mācībspēki.

Lai īstenotu studiju programmas teorētisko un praktisko aspektu sasaisti ar pētniecisko darbu, studējošie tiek mērķtiecīgi iesaistīti pētnieciskajā darbībā, kas aktuāla uztura zinātnes attīstībai un stabilizācijai veselības aprūpē Latvijā. Maģistra darba temati atspoguļo programmas ievirzi, labāko studentu studiju darbu tēmas tiek ievirzītas zinātniskajā vidē. Studentu zinātniskā konference ļauj iegūt pieredzi ne tikai zinātnisko pētījumu izpildē, bet arī pilnveidot studentu prezentācijas mākslu. Akadēmiskais personāls ir iesaistīts projektos, kas atbilst programmas specifikai un ievirzei, piemēram, valsts pētījumu projektā “Jaunu profilakses, ārstniecības, diagnostikas līdzekļu un metožu, biomedicīnas tehnoloģiju izstrāde sabiedrības veselības uzlabošanai”. Docētāji veic kopīgus pētījumus ar Latvijas Universitātes un Latvijas Lauksaimniecības universitātes mācībspēkiem, atspoguļojot pētījumu rezultātus kopīgās publikācijās. 2015. gada vasarā izdots atkārtotais, papildinātais “Uzturmācības” sestais izdevums (Z. Zariņš, L. Neimane, E. Bodnieks).

Vairāki programmas docētāji kopš 2014. gada ir iesaistīti divās valsts pētījumu programmās: studiju programmas docētāji Dr. Laila Meija, Dr. Edgars Bodnieks piedalījās ERAF darbības programmas “Uzņēmējdarbība un inovācijas” 2.1.1.1. aktivitātes “Atbalsts zinātnei un pētniecībai” līdzfinansētā projektā “Vietējas izcelsmes graudaugu sugu potenciāla izvērtēšana un šķirņu iegūšana izmantošanai īpašas diētiskas pārtikas produktu ieguvē” (Nr. 2DP/2.1.1.1.0/10/APIA/VIAA/083) un ESF līdzfinansētā projektā “Jaunas zinātniskās grupas izveide daudznozaru pētījumam par graudaugu vietējā selekcijas materiāla izvērtēšanu pēc tā diētiskā potenciāla raksturojošiem rādītājiem un izmantošanas iespējām hronisku zarnu slimību prevencijā” (Nr. 2013/0072/1DP/1.1.1.2/13/APIA/VIAA/032) īstenošanā kā zinātniskais personāls. Dr. Lolita Neimane turpina strādāt pie

joda deficīta izpētes programmas, nosakot joda daudzumu Latvijas govju pienā dažādos Latvijas reģionos un sezonās, ir strādājusi kā PVO eksperts uztura vadlīniju izveidē Azerbaidžānas bērniem (“APW on Support in development of nutrition guide for children under age 5 (0–5) and training materiāls for health care providers”, Azerbaidžānā).

Studiju programmas docētāji un arī absolventi ir Veselības ministrijas Uztura padomē, kur tiek risināti svarīgi, ar uzturpolitiku saistīti jautājumi.

Kā studiju programmas kvalitātes rādītājs pētnieciskajā darbā ir jāmin studiju programmas docētāju organizētās starptautiskās konferences. Pirmā starptautiskā konference “Health and Nutrition” noritēja Rīgā 2012. gadā; 2015./2016. mācību gadā notika sagatavošanās 2. starptautiskajai konferencei “Health and Nutrition, Riga, 2016”. Konferences darbā, to organizējot un vadot, aktīvi piedalās ne tikai visi studiju programmas docētāji, bet arī visi maģistranti un programmas absolventi.

6. Studiju programmas stipro un vājo pušu, iespēju un draudu analīze.

Iekšējo un ārējo faktoru sniegtās priekšrocības un problēmas	
Iekšējie faktori	
<p><u>Stiprās puses</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Multidisciplināra, ko nodrošina dažādu zinātnes nozaru speciālistu iesaistīšana kursu docēšanā (studējošie iegūst plaša spektra zināšanas un var iesaistīties starpnozaru zinātniskos pētījumos, turpināt izglītību Latvijā pastāvošās pārtikas, uztura un veselības jomas doktorantūrās). 2. Akadēmiskā personāla pieredze un atbilstība kvalificētas studiju programmas realizācijā. 3. Ciešas saites ar uztura un pārtikas un veselības jautājumiem risināšanai valsts institūcijām (ar Latvijas Veselības ministrijas Veselības politikas plānošanas departamentu, Latvijas Slimību profilakses un kontroles centru, zinātniski pētnieciskajām institūcijām u. c.). 4. Iekšēji integrēta un sāka arī ārēja integrācija ar Latvijas pētniecības institūtiem un ārvalstu augstskolām. 5. Populāra un pievilcīga, jo uztura un pārtikas jautājumi ir saistoši ikvienam sabiedrības pārstāvim. 6. 2015./2016. akadēmiskajā gadā tika apstiprināts un izsniegts pirmo reizi programmas pastāvēšanas vēsture kopīgais LU, LLU, RSU diploms 	<p><u>Vājās puses</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Pirmā starpaugstskolu programma, programmas vadībai un atbildīgajām institūcijām jāaskaras ar netradicionālām situācijām un jāpieņem netradicionāli lēmumi. 2. Vienīgā uzturzinātnes maģistra studiju programma Latvijā un Baltijas valstīs. 3. Lielākā daļa studentu paralēli mācību darbam strādā.
Ārējie faktori	
<p><u>Iespējas</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ES finanšu līdzekļu piesaistīšana studiju kvalitātes paaugstināšanā (2005.–2008. gadā īstenots ESF projekts (sagatavoti mācību materiāli 16 kursiem)); 2010.–2015. gadā īstenoti ERAF un ESF projekti, kas deva iespēju paaugstināt studiju un pētnieciskā darba kvalitāti un studiju procesu ar mācību un zinātnisko literatūru. 	<p><u>Draudi</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sabiedrības neizpratne un nepietiekama informētība par sabalansētu un veselīgu uzturu un fizisko aktivitāšu nozīmi hronisku slimību novēršanā.

<p>2. Mācībspēku un studentu apmaiņas intensificēšana ar ārvalstu augstskolām. 3. Valsts finansētās studiju vietas.</p>	<p>2. Nepietiekams finansējums veselības aprūpei kopumā ar ietekmi uz konkurētspējīgu atalgojumu. 3. Demogrāfiskās un ekonomiskās situācijas ietekmes rezultātā samazinās potenciālo studētgrībētāju skaits.</p>
---	--

7. Studiju programmas absolventu nodarbinātības perspektīvas, pamatojot atzinumus ar atsaucēm uz informācijas avotiem.

Programmu rekomendēja akreditācijai (2008. un 2012.–2013. gadā) ārzemju eksperti uz maksimālo termiņu, piemēram, Gentes Universitātes (Beļģija) profesors, starptautiskais eksperts Augstākās izglītības novērtēšanas komisijā Rolands Verhe (2008. gads).

Latvijā realizētajai starpaugstskolu maģistra studiju programmai “Uzturzinātne” ir visi nepieciešamie kvantitatīvie un kvalitātes rādītāji (sadarbība ar valsts institūcijām, multidisciplināra pieeja, kvalificēts akadēmiskais personāls, labs materiāli tehniskais nodrošinājums, programmas vadības un studējošo motivācija programmas realizēšanai un kvalitātes uzlabošanai u. c.) un labas perspektīvas nākotnē, lai Latvijā nodrošinātu maģistra studijas uzturzinātne.

Ņemot vērā Latvijas iedzīvotāju veselības rādītājus, kuri daudzējādā ziņā ir vieni no sliktākajiem Eiropā, kā arī to, ka Latvijā trūkst augsti kvalificētu uztura zinātnieku, ka programmas stratēģiskais mērķis ir nodrošināt Latviju ar Eiropas un starptautiskā līmeņa speciālistiem uzturzinātne, atbildīgajām ministrijām (Izglītības un zinātnes ministrijai, Veselības ministrijai un Zemkopības ministrijai) jānodrošina budžeta finansējums šādu speciālistu sagatavošanai.

Studiju programmas absolventi un docētāji, darbojoties Latvijas Diētas un uztura speciālistu asociācijas un Latvijas Uzturzinātnes speciālistu biedrības un Uztura padomes darbā, aktīvi piedalās likumdošanā. Kā piemēru var minēt darbu pie tādu lēmumu un viedokļu pieņemšanas kā Ministru kabineta noteikumu projektu “Uztura normas izglītības iestāžu izglītojamiem, sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju klientiem un ārstniecības iestāžu pacientiem”, “Bērnu aptaukošanās rīcības plāns 2014.–2020. gadam”, “Latvijas vadlīnijas par veselīgu uzturu grūtniecēm”, “Akcīzes nodokļa diferencēšanu saldinātajiem bezalkoholiskajiem dzērieniem un akcīzes nodokļa piemērošanu uztura bagātinātājiem”, “Diētiskās pārtikas izplatīšanu mazumtirdzniecībā neiepakotā veidā” u. c. apspriešanā.

Notiek sadarbība ar daudzām sabiedriskām organizācijām: Ārstu biedrību, “Slow food”, celiakijas, osteoporozes, diabēta pacientu un onkoloģisko pacientu atbalsta biedrībām, Vecāku kustību. Programmas absolventi piedalās Starptautiskajā uztura dienā (“Nutrition day”), lai novērtētu malnutrīcijas izplatību Latvijas slimnīcās. Latvijas Diētas un uztura speciālistu asociācija un Latvijas Uzturzinātnes speciālistu biedrība ir iestājušās starptautiskajā uztura speciālistu asociācijā EFAD (European Federation of the Associations of Dietitians).

Šo studiju programmu ir absolvējuši vairāki speciālisti, kas iesaistīti pārtikas valsts uzraudzībā un kontrolē (Ilga Zepa, Ingūna Libaža, Ingūna Ganusa, Ega Dembovska, Ingrida Butkus, Svetlana Aļminoviča-Miljanoviča, Anna Lielupe, Iveta Ozola, Valda Ērgle u. c.).

Studiju programmu apguvušie speciālisti spēj orientēties dažādos ar pārtiku saistītos aspektos – pārtikas ķīmijā un mikrobioloģijā, pārtikas tehnoloģijā, pārtikas nekaitīguma nodrošināšanā, ar pārtikas uzturvērtību un enerģētisko vērtību saistītajos jautājumos, pārtikas mārketingā u. c. ar pārtikas apriti saistītajos jautājumos, kas ir ļoti svarīgi, lai veiksmīgi darbotos pārtikas uzraudzības jomās.

Speciālisti veiksmīgi konsultē pārtikas uzņēmumu darbiniekus un individuālus patērētājus gan pārtikas nekaitīguma nodrošināšanas, gan pārtikas uzturvērtības plānošanas jautājumos, ņemot vērā gan likumdošanā noteiktās prasības, gan jaunāko zinātnisko informāciju. Uzturzinātnes speciālisti aktīvi iesaistās iestādes darbinieku un pārtikas uzņēmumu speciālistu apmācībās, tā nododot tālāk studiju laikā iegūtās zināšanas un pieredzi citiem interesentiem. Balstoties uz iegūtajām zināšanām, speciālisti spēj patstāvīgi analizēt pieejamos datus un informāciju un spēj pieņemt atbildīgus lēmumus.

Atzinīgus vārdus par studiju programmu saka “Ievas Grupas” žurnāliste Zane Timpare: “Žurnālu “Ieva” un “Ievas Veselība”, kuriem regulāri gatavoju rakstus par veselīgu un pilnvērtīgu uzturu, galveno uzdevumu saskatu tieši šajā aspektā: izglītēt un mudināt lasītājus un lasītājus izvēlēties veselīgākos produktus. Iepriekš veiksmīgi un regulāri esmu sadarbojusies ar daudziem Latvijas Starpaugstskolu akadēmiskās maģistra studiju programmas “Uzturzinātne” maģistrantiem un absolventiem – Gunu Havensoni, Gaļinu Zvaigzni, Vitu Strazdiņu, Natāliju Boberi u. c., kā arī ar šīs programmas mācībspēkiem – pārtikas ķīmiķi Idu Jākobsoni, dr. Lailu Meiju, dr. Lolitu Viju Neimani, dr. Gustavu Latkovski u. c. Minētie eksperti ir kompetenti savas jomas speciālisti, kas savu viedokli pamato ar jaunākajiem zinātniskajiem pētījumiem, seko līdzi notikumiem pasaulē, līdz ar to lasītājiem ir iespēja uzzināt jaunākos atzinumus par kādu noteiktu produktu vai produktu grupu, par to ietekmi uz veselību. Viņu paustajam viedoklim ir augsta ticamība, kas pilnīgi saskan ar manis pārstāvēto mediju filozofiju – esam un vēlamies būt augstas ticamības mediji.”

Valsts Stendes graudaugu selekcijas institūta vadošā pētniece Sanita Zute (2015. gads): “Starpaugstskolu akadēmiskās maģistra studiju programmas “Uzturzinātne” absolventi Daina Erdmane, Natālija Bobere un akadēmiskais personāls Dr. Laila Meija, Dr. med. doc. Aiga Stāka, Dr. Edgars Bodnieks, Dr. ķīm. Ida Jākobsone piedalījās ERAF darbības programmas “Uzņēmējdarbība un inovācijas” 2.1.1.1. aktivitātes “Atbalsts zinātnei un pētniecībai” līdzfinansētā projektā “Vietējas izcelsmes graudaugu sugu potenciāla izvērtēšana un šķirņu iegūšana izmantošanai īpašas diētiskas pārtikas produktu ieguvē” (Nr. 2DP/2.1.1.1.0/10/APIA/VIAA/083) un ESF līdzfinansētā projektā “Jaunas zinātniskās grupas izveide daudznozaru pētījumam par graudaugu vietējā selekcijas materiāla izvērtēšanu pēc tā diētiskā potenciāla raksturojošiem rādītājiem un izmantošanas iespējām hronisku zarnu slimību prevencijā” (Nr. 2013/0072/1DP/1.1.1.2/13/APIA/VIAA/032) īstenošanā kā zinātniskais personāls – pētnieki, zinātniskie asistenti un vadošie pētnieki. Sadarbība šo projektu īstenošanā ir parādījusi, ka studiju programmas absolventi ir zinoši un ar atbilstošām prasmēm, lai spētu sekmīgi īstenot pētījumus salīdzinoši sarežģītā starpdisciplinārā projektā, kas ietver produktu bioķīmiskā sastāva un uzturvērtības novērtēšanu, klīnisko pētījumu organizēšanu.”

8. Iepriekšējā akreditācijā (ja tāda ir bijusi) studiju programmas licencēšanas ietvaros konkrētajai studiju programmai saņemto ieteikumu ieviešana (ja tādi ir bijuši).

2012./2013. akadēmiskajā gada akreditācijas rezultāts: “Uzturzinātnes” programma visās (4) novērtēšanas kritēriju grupās (66 jautājumos) saņēma maksimālo novērtējumu (4 punktus), izņemot 1.3.3. (2 punkti) un 3.2.1. kritēriju (3 punkti).

1.3.3. Ekspertu aizrādījuma būtība: vai iespējams studentiem ar atšķirīgām priekšzināšanām (ķīmiķis, medmāsa, farmaceiti, ergoterapeiti, ārsti, pārtikas tehnologi u. c.) kvalitatīvi apgūt programmā ietvertos pamata studiju kursus (A kursus).

Atbilde: lai apgūtu iepriekšējā izglītībā neiegūtās pamatzināšanas 1. semestrī studentiem tiek piedāvāti izlīdzinošie (B) kursi, piemēram, “Pārtikas ķīmijas teorētiskie pamati”, “Cilvēka anatomija”, “Pārtikas mikrobioloģija” u. c., kurus studenti labprāt izvēlas un var sekmīgi apgūt A kursus un izstrādāt maģistra darbu Veselības zinātnes maģistra grāda uzturzinātnē iegūšanai (skat. 10.2. punktu)

3.2.1. *Ekspertu aizrādījuma būtība*: akreditācijai sagatavotais programmas pašnovērtējums un pārrunas ar studējošiem neatklāja sabiedrības nepieciešamību pēc uztura zinātnes speciālistiem.

Atbilde: “Uzturzinātnes” programmas akreditācijas gadā (2012./2013.) programma vēl bija salīdzinoši jauna, neatpazīta, nezināma, jo pirmais absolventu izlaidums bija 2008. gadā. Ar katru gadu pieaug sabiedrības, privāto veselības aprūpes centru un veselības jautājumus valstiskā līmenī risināšo institūciju izpratne par uzturzinātnes speciālistu nepieciešamību sabiedrības veselības nostiprināšanā, slimību profilakses jautājumu risināšanā. Piemēram, uzturzinātnes maģistru līdzdalība Latvijas Uztura padomes darbā; sabiedrības izglītošana ar plašsaziņas līdzekļu starpniecību, uzstāšanās skolās, konferencēs, pacientu konsultēšana ārstu praksēs, uztura jautājumu risināšana starpdisciplināros zinātniskos pētījumos (ESF un ERAF projektos) u. c.

9. Informācija par ārējiem sakariem.

9.1. Sadarbība ar darba devējiem, profesionālajām organizācijām Latvijā un ārvalstīs.

Sākot ar 2010. gadu potenciālie darba devēji (atbildīgās ministrijas, slimnīcas, mācību iestādes u. c.) izrāda interesi par speciālistiem ar veselības maģistra grādu uzturzinātnē; vērojama tendence, ka Veselības ministrijas pārziņā esošajās veselības aprūpes institūcijās, ārstu privātpraksēs, sporta komandās u. c. pieaug pieprasījums pēc kvalificētiem uztura speciālistiem; darba devēji atbalsta savu speciālistu (fizioterapeitu, ergoterapeitu, māsiņu, sporta treneru u. c.) studijas “Uzturzinātnes” akadēmiskajā maģistra studiju programmā. Piemēram, 2013./2014. akadēmiskajā gadā no 30 imatrikulētajiem studentiem 50 % ir veselības aprūpes bakalaura studiju programmu absolventi, 15 % sporta treneri un aptuveni 20 % – ar augstāko izglītību dabas un pārtikas zinātnēs. Studiju programmas “Uzturzinātnē” mācībspēkiem, studentiem un absolventiem jau no 2006. gada ir izveidojusies profesionāla sadarbība ar Latvijā sabiedrības veselības jautājumus risināšām valsts institūcijām: ar Veselības ministrijas Uztura politikas departamentu (dalība normatīvo aktu izstrādē un Uztura padomes darbā) un ar Slimību profilakses un kontroles centru, kura direktore Dr. I. Šmate ir vieslektore studiju kursam “Uzturpolitika un uzturzinātnē”. Jāatzīmē arī mācībspēku, studējošo un absolventu dalība pašu izveidotajās sabiedriskajās organizācijās: Latvijas Diētas un uztura asociācijā un Latvijas Uzturzinātnes speciālistu biedrībā (LUB), kuras nodrošina biedru tālākizglītības iespējas. Ar Latvijas Uzturzinātnes speciālistu biedrības starpniecību 2009. gadā sākta sadarbība ar EFAD asociāciju (“European Federation of the Associations of Dietitians”), dod iespēju iesaistīties tās darbā un pārņemt citu Eiropas valstu pieredzi (LUB biedri ir piedalījušies divos EFAD semināros).

Studiju programma uztur ciešu sadarbību ar profesionālo organizāciju, kura apvieno RSU bakalaura un maģistra studiju programmas absolventus – Latvijas Diētas un uztura speciālistu asociāciju un Latvijas Uzturzinātnes speciālistu biedrību. Cieša sadarbība ir izveidojusies arī ar Latvijas diētas ārstu asociāciju. Sadarbība īstenojas šādi:

- aktīva dalība – regulārs konsultējošs darbs – studiju programmas plānošanas aktivitātēs;
- pārstāvju dalība studiju programmas Kvalitātes padomē;
- pārstāvju dalība Valsts pārbaudījumu komisijās;
- sadarbība profesijas atpazīstamības veicināšanas nolūkos;
- savstarpējas konsultācijas likumdošanas iniciatīvu izstrādē un virzīšanā.

Sadarbība ar esošajiem un potenciālajiem darba devējiem dod iespēju iepazīt topošos uzturzinātnes speciālistus un pēc studiju beigām piedāvāt viņiem darba vietas. Darba devēji piedalās studiju un rezultātu izvērtēšanā arī ar aptauju palīdzību. Šī plānveidīgā un mērķtiecīgā darbība nodrošina studiju programmas iekšējās kvalitātes vadību un programmas attīstību. 2015./2016. akadēmiskajā gadā, kā visus citus gadus, notika telefoniska

darba devēju aptauja. Galvenie secinājumi: studiju programma sagatavo konkurētspējīgus, zinošus speciālistus.

Šobrīd sadarbība ar ārvalstu augstskolām nenotiek, jo jāņem vērā, ka šī ir pirmā starpaugstskolu programma Latvijā un ir bijis nepieciešams daudz laika un resursu, lai trīs augstskolas izveidotu harmonisku studiju programmu.

2015./2016. mācību gadā RSU veica iepirkumu – tika abonēta elektroniskā datu bāze PEN – “The Global Resource for Nutrition Practice”, kas būtiski atvieglo studentiem pieeju uz pierādījumiem balstītas uzturzinātnes pētījumiem.

9.2. Studējošo un akadēmiskā personāla starptautiskās apmaiņas kvantitatīvie rādītāji.

Ir izveidojusies veiksmīga un regulāra sadarbība ar Rouhemptonas Universitāti (Lielbritānija). 2015. gada novembrī ERASMUS mobilitātes ietvaros RSU vieslekcijas novadīja šīs augstskolas docētāji uzturzinātnes jomā Lī Gibsons un Sjū Rīvza. Rouhemptonas Universitātē iepriekšējos mācību gados ERASMUS programmā viesojušies studiju programmas “Uzturs” docētāji Lolita Neimane un Māra Grundmane.

2015./2016. gadā tika sākti starptautisku sakaru meklējumi ERASMUS+ ietvaros. 2015./2016. gadā tika sāktas sarunas ar *University of Medicine and Pharmacy Tirgu-Mures, Romania* par prakses apmaiņu ERASMUS, parakstīts sadarbības līgums.

9.3. Sadarbība ar Latvijas un ārvalstu augstskolām un koledžām, kuras īsteno līdzīgas līdzīgas studiju programmas, norādot, vai augstskolai vai koledžai ir sadarbība ar citām augstskolu vai koledžu bibliotēkām.

Starpaugstskolu akadēmiskās maģistra studiju programmas “Uzturzinātne” organizācijas, praktiskās īstenošanas un tālākās izaugsmes iespējas pamatā ir sadarbība starp trim Latvijas augstskolām: Latvijas Lauksaimniecības universitāti, Latvijas Universitāti un Rīgas Stradiņa universitāti, tieši LLU Pārtikas tehnoloģijas fakultāti, LU Bioloģijas, Ķīmijas un Medicīnas fakultātēm un RSU Rehabilitācijas fakultāti. Šī sadarbība tiek īstenota saskaņā ar Starpaugstskolu sadarbības līgumu (29.11.2004.), kurš noslēgts starp minētajām augstskolām jau programmas izstrādē. Katrai no sadarbības augstskolām, katrai no augstskolu fakultātēm ir izvērstas sadarbības tīkls gan mācību, gan zinātnisko pētījumu jomās ar citām sava profila Latvijas augstskolām un koledžām, kā arī ar ārvalstu augstskolām un Latvijas un ārvalstu zinātniski pētnieciskajiem centriem. Studējošajiem tiek piedāvātas mobilitātes iespējas (ERASMUS), semestri studēt šajās partneraugstskolās.

9.4. Studiju programmas vai institūcijas starptautiskie sertifikāti, akreditācijas un tml.

Studiju programma veiksmīgi akreditēta uz 6 gadiem 2012./2013. akadēmiskajā mācību gadā.

10. Studiju programmas atbilstība darba tirgus pieprasījumam, darba devēju aptaujas rezultāti.

Pēc Veselības ministrijas datiem, Uzturzinātnes studiju programmas absolventu skaits ir mazāks nekā pieprasījums pēc tiem. Darba devēju atsauksmes ir ļoti pozitīvas, vērtējot absolventu darba iespējas ļoti plašā nodarbinātības sfērā (pārtikas ražošana, uzraudzība, veselības aprūpe, izglītība, valsts pārvalde). Darba devēji tiek regulāri aptaujāti, turklāt viņi tiek iesaistīti gan Studiju programmas Kvalitātes padomes darbā, gan maģistra darbu vadīšanā, gan maģistra darbu aizstāvēšanas komisijās.

Lai studiju programma būtu atbilstīga darba tirgus pieprasījumam, milzīga nozīme ir pasniedzēju kvalifikācijai; studiju programmā iesaistītie pasniedzēju atbilstība studiju programmas prasībām tiek regulāri izvērtēta studiju programmas Kvalitātes padomē un Sporta un uztura katedras un Sabiedrības veselības un sociālās labklājības Domes sēdēs.

Augstu novērtējumu par studijas programmas sagatavotajiem zinātniekiem ir devuši daudzu institūciju vadītāji, tostarp Latvijas Slimību profilakses un kontroles centra direktore Inga Šmate.

11. Studiju programmu perspektīvais novērtējums, ņemot vērā nacionāla līmeņa attīstības plānošanas dokumentos izvirzītās valsts attīstības prioritātes, Latvijas uzdevumus Eiropas Savienības kopējo stratēģiju īstenošanā, kā arī studiju programmas atbilstība Eiropas augstākās izglītības telpas veidošanas rekomendācijām.

Akadēmiskā starpaugstskolu maģistrantūras studiju programma “Uzturzinātne” (45722) veselības zinātnes maģistra grāda uzturzinātnē iegūšanai stratēģiski ir veidota kā integrēta studiju programma, ietverot fizioloģiskos, bioķīmiskos aspektus, klīniskās uzturzinātnes jaunākos sasniegumus, medicīnas zinātnes nozares un pārtikas zinātnes mijiedarbību, pārtikas un uztura politiku, pārtikas drošumu. Programmas apguve studējošajiem nodrošina zināšanas par cilvēka organisma darbību šūnu, audu un orgānu līmenī, sniedz izpratni par organismā notiekošajiem bioķīmiskajiem procesiem, pārmaiņām organismā slimību gadījumos, cilvēka veselību ietekmējošiem faktoriem un to novēršanas iespējām. Programmas mērķis ir sagatavot konkurētspējīgus speciālistus sabiedrības veselības attīstībai, kuri pārzinātu uzturzinātnes teoriju un spētu to izmantot zinātniskos pētījumos un uztura jautājumu praktiskā risināšanā, saskaņā ar ES un PVO (Pasaules Veselības organizācija) galvenajām stratēģiskām tendencēm un LR Veselības ministrijas izstrādātajām pamatnostādnēm un rīcības plānu “Veselīgs uzturs Latvijai, 2003–2013” un sabiedrības veselības rīcībpolitikas pamatnostādnēm 2011.–2017. gadam. Maģistra studiju programmas “Uzturzinātne” nepieciešamību nosaka mūsdienu tendences sabiedrības veselības jomā (patērētājs vēlas novērst slimību, nevis to ārstēt, un valsts vēlas samazināt medicīniskās apkalpošanas izmaksas, attīstītajās valstīs palielinās veco ļaužu skaits, palielinās iedzīvotāju skaits, kas sirgst ar nesabalansēta un neveselīga uztura izraisītām slimībām (palielināts ķermeņa svars un aptaukošanās), jauniešu vidū parādās ēšanas traucējumu izraisītās slimības, kā bulīmija, anoreksija, uztura bagātinātāju paplašināts klāsts, dažādas nekārtnās diētas, veģetārisms utt.) un izmaiņas sociālajā vidē, nepieciešamība risināt šos jautājumus starptautiskajā līmenī, izmantojot teorētiskās un praktiskās zināšanas dažādās ar uzturzinātnei saistītās jomās (pārtikas un uztura politika, pārtikas produktu ražošana, pārtikas mikrobioloģija, pārtikas ķīmija, medicīniskā uztura terapija, sabiedrības veselība, uzturs un ēdināšana dažāda vecuma cilvēkiem un dažāda tipa uzņēmumos, pašvaldības, skolu valdes, slimnīcas, pansionāti u. c.). Uztura zinātne kā profilakses un ārstniecības joma ir piekritīga virknei nacionāla līmeņa plānošanas dokumentos izvirzītajām valsts prioritātēm, tostarp

- LR Saeimas 2012. gada 20. decembrī apstiprināto Latvijas Nacionālo attīstības plānu 2014.–2020. gadam, kurš nosaka, ka viens no valsts attīstības stūrakmeņiem ir vesels un darbīgs cilvēks;
- Sabiedrības veselības pamatnostādnes 2014.–2020. gadam, kur akcentēts, ka laba sabiedrības veselība ir būtisks noteikums stabilas un drošas sabiedrības veidošanai, kā arī norādīts uz situāciju, kurā demogrāfiskās situācijas un emigrācijas dēļ vecāka gadagājuma cilvēki kļūst par darbatirgus resursu, tādēļ nepieciešams samazināt saslimstību un mirstību no neinfekcijas slimībām, mazinot riska faktoru negatīvo iedarbību uz cilvēka veselību;
- Eiropas Savienības trešo Savienības veselības programmu 2014.–2020. gadam, kuras ietvaros noteikts veicināt labu veselību un nodrošināt slimības profilaksi, kā arī sekmēt inovāciju ieviešanu pieejās, darba praksēs un tehnoloģijās.

Uzturzinātne ir starpdisciplināra zinātne, kas attīstās veselības, medicīnas, pārtikas un dabas zinātņu saskares jomā. Tā izmanto šo zinātņu metodoloģiju, lai pētītu uzturu, cilvēka un uztura problēmas. Ņemot vērā izglītības aktualitāti, mūsdienās studijas šajā jomā ir neatņemama izglītības sistēmas sastāvdaļa. Uzturzinātnes studiju pamatā ir izglītība dabas zinātnēs: ķīmijā, bioloģijā, pārtikas zinātnē un veselības zinātnē. Uztura zinātnes nepieciešamība ir īpaši aktuāla, ievērtējot Latvijas kā neatkarīgas valsts pastāvēšanu un ilgtspējīgu attīstību, sabiedrības izglītošanu un sabiedrības veselības politiku un tās ilgtspēju. Sadarbojoties trijām augstskolām (LLU, LU, RSU), programmu ir iespējams īstenot pilnā mērā, ņemot vērā gan zinātniskā potenciāla iespējas, gan arī akadēmiskā darba specifiku. Uzturzinātnes maģistra studiju programma izstrādāta, pamatojoties uz:

- uzturzinātnes maģistra studiju programmas mērķiem un saturu ārvalstīs;
- akadēmisko studiju tradīcijām LLU, LU un RSU, akcentējot dabas zinātņu nozīmi uztura un veselības problēmu risināšanā;
- zinātnes un augstākās izglītības integrācijas procesiem un ciešu sadarbību ar praktiski uztura un veselības jautājumus risinošajās institūcijās strādājošajiem;
- reālām uztura zinātnes speciālistu vajadzībām Latvijā.

Uzturzinātnes studiju turpmākajai attīstībai ir jābalstās uz šādiem noteikumiem:

- studijas starpaugstskolu līmenī jāattīsta kā plaša profila akadēmiskās studijas, ievērojot Latvijas uzturzinātnes vajadzības pēc speciālistiem;
- turpināt tuvināt Uzturzinātnes studiju programmu Eiropas Savienības valstu universitāšu uzturzinātņu studiju programmām, vienlaikus saglabājot studiju struktūru, kas atbilst Latvijas valsts iespējām un esošajām prioritātēm, kā arī ņemot vērā sabiedrības attīstības perspektīvas;
- studijas pilnveidot, pastiprinot integrāciju ar Latvijas pētnieciskajiem institūtiem kā pētnieciskās bāzes pamatu, vienlaikus attīstot sadarbību ar uztura un pārtikas jautājumus risinošām ministrijām un citām valstiskām institūcijām, panākot studiju saistību ar reālo pārtikas, uztura un veselības problemātiku valstī;
- starptautiskās sadarbības intensificēšanu ar Eiropas valstu universitātēm maģistra darbu izstrādē īpaši doktora studiju programmas izveidē šajā jomā.

Uzturzinātnes maģistra studiju programmas attīstība saistāma ar:

- programmas satura un apmācības formu izmaiņām;
- programmas realizācijas nodrošināšanas pilnveidošanu;
- programmas kvalitātes kontroles un vadības sistēmas pilnveidošanu.

Galvenās izmaiņas programmas tālākā uzlabošanā un tās īstenošanas iespējas saistās ar:

- izmaiņām Latvijas darba tirgū un izmaiņām sabiedrībā;
- nepieciešamību uzlabot programmas realizācijas nodrošinājumu un materiālo bāzi, pilnveidojot pasniedzēju tālākizglītību.

Studiju programmas vadītājs: _____ /Lolita Vija Neimane/

Paraksts, atšifrējums

Datums: 09.09.2016.

SASKAŅOTS

Sabiedrības veselības un sociālās labklājības Domes

2016. gada 14. septembra sēdē

Protokols Nr. 12.2-3/2016/08